

The Meaning of Aggadic Details

1) יומא דף לח עמוד א

ניקנור נעשו נסים לדלתותיו. תנו רבנן: מה נסים נעשו לדלתותיו? אמרו: כשהלך ניקנור להביא דלתות מאלכסנדריא של מצרים, בחזירתו עמד עליו נחשול שבים לטבעו. נטלו אחת מהן והטילו לים, ועדיין לא נח הים מזעפו. בקשו להטיל את חברתה, עמד הוא וכרכה, אמר להם: הטילוני עמה! מיד נח הים מזעפו. והיה מצטער על חברתה. כיון שהגיע לנמלה של עכו - היתה מבצבצת ויוצאה מתחת דופני הספינה. ויש אומרים: בריה שבים בלעתה והקיאתה ליבשה ועליה אמר שלמה קרות בתינו ארזים רהיטנו ברותים. אל תיקרי ברותים אלא ברית ים. לפיכך, כל השערים שהיו במקדש נשתנו להיות של זהב, חוץ משערי ניקנור, מפני שנעשו בו נסים. ויש אומרים: מפני שנחשתן מוצהבת היתה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: נחשת קלוניתא היתה, והיתה מאירה כשל זהב.

NICANOR EXPERIENCED MIRACLES WITH HIS DOORS: Our Rabbis taught: What miracles happened to his doors? It was reported that when Nicanor had gone to fetch doors from Alexandria of Egypt, on his return a gale arose in the sea to drown him. Thereupon they took one of his doors and cast it into the sea and yet the sea would not stop its rage. When, thereupon, they prepared to cast the other into the sea, he rose and clung to it, saying: 'Cast me in with it!' [They did so, and] the sea stopped immediately its raging. He was deeply grieved about the other [door]. As he arrived at the harbour of Acco, it broke through and came up from under the sides of the boat. — Others say: A monster of the sea swallowed it and spat it out on the dry land Touching this, Solomon said: The beams of our houses are cedars, and our panels are berothim [cypresses]. Do not read 'berothim [cypresses] but 'brith yam', i.e., covenant of the sea'. — Therefore all the gates in the Sanctuary were changed for golden ones with the exception of the Nicanor gates because of the miracles wrought with them. But some say: Because the bronze of which they were made had a golden hue. R. Eliezer b. Jacob said: It was Corinthian bronze, which shone like gold.

2) מנחות דף מד עמוד א

מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצות ציצית, שמע שיש זונה בכרכי הים שנוטלת ד' מאות זהובים בשכרה, שיגר לה ארבע מאות זהובים וקבע לה זמן. כשהגיע זמנו, בא וישב על הפתח. נכנסה שפחתה ואמרה לה: אותו אדם ששיגר לך ד' מאות זהובים בא וישב על הפתח, אמרה היא: יכנס, נכנס. הציעה לו ז' מטות, שש של כסף ואחת של זהב, ובין כל אחת ואחת סולם של כסף ועליונה של זהב, עלתה וישבה על גבי עליונה כשהיא ערומה, ואף הוא עלה לישוב ערום כנגדה, באו ד' ציציותיו וטפחו לו על פניו, נשמט וישב לו ע"ג קרקע, ואף היא נשמטה וישבה ע"ג קרקע. אמרה לו: גפה של רומי, שאיני מניחתך עד שתאמר לי מה מום ראיתי בי. אמר לה: העבודה, שלא ראיתי אשה יפה כמותך, אלא מצוה אחת ציונו ה' אלהינו וציצית שמה, וכתוב בה אני ה' אלהיכם שתי פעמים, אני הוא שעתיד ליפרע ואני הוא שעתיד לשלם שכר, עכשיו נדמו עלי כד' עדים. אמרה לו: איני מניחך עד שתאמר לי מה שמך ומה שם עירך ומה שם רבך ומה שם מדרשך שאתה למד בו תורה, כתב ונתן בידה. עמדה וחילקה כל נכסיה, שליש למלכות ושליש לעניים ושליש נטלה בידה, חוץ מאותן מצעות, ובאת לבית מדרשו של ר' חייא. אמרה לו: רבי, צוה עלי ויעשוני

גורת, אמר לה: בתי, שמא עיניך נתת באחד מן התלמידים? הוציאה כתב מידה ונתנה לו, אמר לה: לכי זכי במקחר, אותן מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר

Once a man, who was very scrupulous about the precept of zizith, heard of a certain harlot in one of the towns by the sea who accepted four hundred gold [denars] for her hire. He sent her four hundred gold [denars] and appointed a day with her. When the day arrived he came and waited at her door, and her maid came and told her, 'That man who sent you four hundred gold [denars] is here and waiting at the door'; to which she replied 'Let him come in'. When he came in she prepared for him seven beds, six of silver and one of gold; and between one bed and the other there were steps of silver, but the last were of gold. She then went up to the top bed and lay down upon it naked. He too went up after her in his desire to sit naked with her, when all of a sudden the four fringes [of his garment] struck him across the face; whereupon he slipped off and sat upon the ground. She also slipped off and sat upon the ground and said, 'By the Roman Capitol, I will not leave you alone until you tell me what blemish you saw in me. 'By the Temple', he replied, 'never have I seen a woman as beautiful as you are; but there is one precept which the Lord our God has commanded us, it is called zizith, and with regard to it the expression 'I am the Lord your God' is twice written, signifying, I am He who will exact punishment in the future, and I am He who will give reward in the future. Now [the zizith] appeared to me as four witnesses [testifying against me]'. She said, 'I will not leave you until you tell me your name, the name of your town, the name of your teacher, the name of your school in which you study the Torah'. He wrote all this down and handed it to her. Thereupon she arose and divided her estate into three parts; one third for the government, one third to be distributed among the poor and one third she took with her in her hand; the bed clothes, however, she retained. She then came to the Beth Hamidrash of R. Hiyya, and said to him, 'Master, give instructions about me that they make me a proselyte'. 'My daughter', he replied; 'perhaps you have set your eyes on one of the disciples?' She thereupon took out the script and handed it to him. 'Go', said he 'and enjoy your acquisition'. Those very bed-clothes which she had spread for him for an illicit purpose she now spread out for him lawfully.

2) רש"י מנחות דף מד עמוד א

שליש למלכות - שיניחנה להתגיר . הוציאה כתב מידה - וספרה לו כל המאורע שלשם שמים היא מתגיירת לפי ששמעה נס גדול של חומר מצות שטפחו לו ד' ציציות על פניו.

3) קרן אורה מנחות דף מד עמוד א

וד' מאות זהובים הניתן בשכרה הם לעומת ד' מאות שקל כסף אשר ניתן בקנין שדה המכפלה, והבן.

4) סוכה דף לא עמוד א

היא סבתא דאתאי לקמיה דרב נחמן, אמרה ליה: ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ריש גלותא בסוכה גזולה הוו יתבי! צווחה ולא אשגח בה רב נחמן. אמרה ליה: איתתא דהוה ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה? אמר להו רב נחמן: פעיתא היא דא, ואין לה אלא דמי עצים בלבד.

A certain old woman came before R. Nahman and said to him, 'The Exilarch and all the Rabbis of the house of the Exilarch are sitting in a stolen Sukkah'. She cried but R. Nahman took no notice of her. She

said to him, 'A woman whose father had three hundred and eighteen slaves cries out to you, and you take no notice?' R. Nahman said to them, 'She is a noisy woman; but she can claim only the cost of the wood'.

5) ר' צדוק הכהן מלובלין - דברי סופרים אות טז

אין ליהודי להתיימש משום דבר... וכל בנין אומה הישראלית היה אחר היאוש הגמור דאברהם ושרה זקנים... ואברהם אבינו ע"ה ראש האומה הוא שפתח דבר זה שלא להתיימש משום דבר כשנשבה לוט וכבר נתיימשו כולם מלהציל... ואברהם אבינו אזר עצמו עם שלוש מאות שמונה עשרה ילידי ביתו לרדוף אחר ארבעה מלכים, ובנדרי (ל"ב.) דהוא בגימטריא אליעזר, ומשמעות השם מפורש בתורה אצל משה רבינו ע"ה כי אלקי בעזרי ויצילני וגו' שכבר היה חרב פרעה על צוארו והשם יתברך יכול לעזור גם אחר היאוש שאין להתיימש משום דבר, וזהו רמז מספר שלוש מאות שמונה עשרה בגימטריא יאוש עם הכולל היינו שמספר זה הוא המוציא מידי יאוש ומורה שהשם יתברך עוזר מכל דבר שהאדם חושב להתיימש: ונראה לי דזה דברי ההיא סבתא אתתא דהוה לאביה שלוש מאות שמונה עשרה עבדי וכו' עיין שם היינו דחשבה אולי סוברים כרבי שמעון (ב"ק קי"ד.) דסתם גזילה יאוש בעלים, ובפרט עבדי ריש גלותא דתקיפי ואלימי ומי ידון עם שהתקיף ואצל רב נחמן ורבנן שעמו הוי שינוי רשות ולפיכך לא השגיחו בה, על כן אמרה דהוה לאביה וכו' שהיא מזרע אברהם שהתאזר עם שלוש מאות שמונה עשרה עבדי לעורר דבר זה שאין יאוש כלל, ולמה לא ישגיחו בה להאמין לה שלא נתיימשה כלל כי גם הוא מזרע אברהם אבינו בוטחת בהשם יתברך כמוהו ויודעת שהשם יתברך יכול לעזור נגד הכל והיה לו לחוש לדבריה ושלא לישב בסוכה הגזולה:

6) גיטין דף נה עמוד ב

אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, דהוה גברא דרחמיה קמצא ובעל דבביה בר קמצא, עבד סעודתא, אמר ליה לשמעיה: זיל אייתי לי קמצא, אזל אייתי ליה בר קמצא. אתא אשכחיה דהוה יתיב, אמר ליה: מכדי הוה גברא בעל דבבא דהוה גברא הוא, מאי בעית הכא? קום פוק! אמר ליה: הואיל ואתאי שבקן, ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא, אמר ליה: לא. אמר ליה: יהיבנא לך דמי כולה סעודתך! א"ל: לא. נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה. אמר: הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו ביה, ש"מ קא ניחא להו, איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא. אזל אמר ליה לקיסר: מרדו בך יהודאי! א"ל: מי יימר? א"ל: שדר להו קורבנא, חזית אי מקרבין ליה. אזל שדר בידיה עגלא תלתא. בהדי דקאתי שדא ביה מומא בניב שפתים, ואמרי לה בדוקין שבעין, דוכתא דלדין הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא.

The destruction of Jerusalem came through a Kamza and a Bar Kamza in this way. A certain man had a friend Kamza and an enemy Bar Kamza. He once made a party and said to his servant, Go and bring Kamza. The man went and brought Bar Kamza. When the man [who gave the party] found him there he said, See, you tell tales about me; what are you doing here? Get out. Said the other: Since I am here, let me stay, and I will pay you for whatever I eat and drink. He said, I won't. Then let me give you half the cost of the party. No, said the other. Then let me pay for the whole party. He still said, No, and he took him by the hand and put him out. Said the other, Since the Rabbis were sitting there and did not stop him, this shows that they agreed with him. I will go and inform against then, to the Government. He went and said to the Emperor, The Jews are rebelling against you. He said, How can I tell? He said to

him: Send them an offering and see whether they will offer it [on the altar]. So he sent with him a fine calf. While on the way he made a blemish on its upper lip, or as some say on the white of its eye, in a place where we [Jews] count it a blemish but they do not.

7 מהרש"א חידושי אגדות גיטין דף נו עמוד א

ואמר דשדא ביה מומא בניב כו' דלדידן הוי מומא כו'. רמז להן לאותו דור שהיו בהן בעלי לשון הרע שהוא מום ניב שפתים באדם וא"ל בדוקין שבעין שהיו בהן בעלי צרי עין שהוא מום דוק שבעין באדם כמו שנראה ממעשה הזה שלא רצה שיהנה חבירו מסעודתו

8 שבת דף לג עמוד ב

בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה: הני למה לך? - אמר להו: לכבוד שבת. - ותיסגי לך בחד? - חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור. - אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל! יתיב דעתייהו.

On the eve of the Sabbath before sunset they saw an old man holding two bundles of myrtle and running at twilight. What are these for?' they asked him. 'They are in honor of the Sabbath,' he replied. 'But one should suffice you?'-One is for 'Remember-' and one for 'Observe.' Said he to his son, 'See how precious are the commandments to Israel.' Thereupon their minds were calmed.